

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 Рс 119029 18 Рев 2
Бања Лука, 9.10.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Дарка Осмића, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља, Н. Б. из Б. Л., Р. Б. ..., кога заступа М. П. адвокат из Б. Л., Б. Л. ..., против тужене Р. С., коју заступа Правобранлаштво Р. С., Сједиште замјеника Б. Л., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци, број 71 0 Рс 119029 18 Рсж 3 од 23.4.2018. године, на сједници одржаној 9.10.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 119029 17 Рс 2 од 18.1.2018. године обавезана је тужена да тужитељу, на име разлике изгубљене плате због незаконитог престанка радног односа за период од 1.11.2010. године до 22.11.2015. године, исплати износ од 51.944,67 КМ са законском затезном каматом на износе и за периоде назначене у изреци пресуде и да за исти период, на име тужитеља, уплати доприносе надлежним Фондовима и да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 3.936,60 КМ са каматама до пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци, број 71 0 Рс 119029 18 Рсж 3 од 23.4.2018. године жалба тужене је усвојена, првостепена пресуда преиначена и тужбени захтјев је одбијен и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако да се жалба тужене одбије и усвоји тужбени захтјев или нижестепене пресуде укину и предмет врати на поновно суђење уз накнаду трошкова ревизионог поступка.

Тужена у одговору на ревизију тужитеља предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи разлику изгубљене плате, по основу незаконитог престанка радног односа, за период од 1.11.2010. године до 22.11.2015. године у износ од 51.944,67 КМ са каматом и уплату припадајућих доприноса.

Расправљајући о тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио, да је тужитељ био запослен у Министарству ... до 31.10.2010. године, на пословима вјештака за криминалистичко-техничка испитивања у области саобраћаја са утврђеним чином „самостални инспектор полиције“; да је 6.9.2010. године Директор ... донио рјешење број: ... о престанку радног односа тужитељу, у којем је наведено, да тужитељ има навршених 40 година стажа осигурања и да му престаје радни однос са даном 31.10.2010. године, уз обавезу Управе за... да измири обавезе према Фонду ... (даље: Фонд); да је рјешењем Полицијског одбора, број ... од 25.10.2010. године жалба тужитеља одбијена уз образложење, да на дан престанка радног односа тужитељ има остварен стаж осигурања у трајању од 40 година, 07 мјесеци и 01 дан; да је према Увјерењу Министарства број ... од 7.9.2010. године тужитељ од 1.1.1981. године до 6.4.1992. године, вршио послове из члана 51. тада важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању СР БиХ број 1/74 и тачке I/2 Одлуке о утврђивању стажа осигурања у увећаном трајању за које му је рачунат бенефицирани радни стаж (за сваких 12 мјесеци ефективно проведених на раду рачунато као 16 мјесеци стажа осигурања), а према Увјерењу истог органа број ... тужитељ је, од 7.4.1992. до 31.10.2010. године био распоређен на послове из члана 88. Закона о полицијским службеницима за које му је рачунат бенефицирани радни стаж (за сваких 12 мјесеци ефективно проведених на раду рачунато као 16 мјесеци стажа осигурања); да је рјешењем Фонда, број ... од 26.6.2012. године, тужитељу признато право на старосну пензију од 1.11.2010. године и да пензијски стаж тужитеља на дан 31.10.2010. године за који су уплаћени доприноси осигурања, износи 34 године, 10 мјесеци и 08 дана, док у пензијски стаж није урачунато вријеме од 1.1.1992. до 30.6.1996. године за које, нису уплаћени доприноси пензијско-инвалидског осигурања; да је то рјешење у управном спору поништено пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 У 010165 12 У од 27.1.2014. године; да је у поновном управном поступку Фонд донио рјешење број ... од 20.8.2014. године, којим је тужитељу признато право на старосну пензију почев од 1.11.2010. године и да је тим рјешењем утврђено да тужитељ (са бенефицираним стажом) има остварен укупан пензијски стаж од 40 година, 00 мјесци и 01 дан; да је тужитељ рођен 5.9.1953. године и у вријеме престанка радног односа је имао 57 година живота; и да према налазу финансијског вјештака З. Б. разлика плате коју би тужитељ примао да је радио од 1.11.2010. године до 22.11.2015. године, износи 51.944,67 КМ.

Полазећи од утврђења да је одлуком овога суда број 71 0 Рс 119029 14 Рев од 30.6.2016. године утврђено да су незаконита рјешења тужене о престанку радног односа тужитељу са даном 31.10.2010. године „ради стицања права на старосну пензију“, да је са тим даном тужитељу – до пуних 40 година стажа осигурања недостајало 5 година, 1 мјесец и 22 дана (јер није извршена уплата доприноса пензијског и инвалидског осигурања за период од 4.4.1992. до 30.6.1996. године) и да би стога 22.11.2015. године били испуњени законски услови из члана 125. став 1. тачка 4. Закона о раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 38/00 до 20/07, даље: ЗР), за престанак радног односа тужитељу по самом закону, првостепени суд је усвојио захтјев тужитеља да му тужена исплати износ од 51.944,67 КМ са каматама на име разлике изгубљене плате за период од 1.11.2010. године (када му је признато право на старосну пензију), до 22.11.2015. године (када би, према утврђењу првостепеног суда тужитељ испунио прописане услове

за стицање тог права) и обавезао тужену да, за исти период, уплати доприносе пензијског и инвалидског осигурања на име тужитеља.

Другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења али не и правне закључке првостепеног суда, жалбу тужене усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је тужбени захтјев тужитеља одбио. Према оцјени другостепеног суда, првостепени суд потпуно занемарио рјешење Фонда број ... од 20.8.2014. године којим је тужитељу признато право на старосну пензију. По том рјешењу тужитељ је 1.11.2010. године остварио право на старосну пензију (радни однос му је престао 31.10.2010. године) са укупно остварним пензијским стажом од 40 године, 00 мјесеци и 01 дан, који се састоји од стажа осигурања у ефективном трајању и стажа осигурања у увећаном трајању (бенефицирани стаж осигурања), што представља законом прописани основ за престанак радног односа по основу навршених 40 година пензијског стажа, без обзира на године живота (члан 125. став 1. тачка 4. тада важећег Закона о раду "Службени гласник Републике Српске", број 38/00 до 20/07, даље ЗР), у вези са чланом 104. став 1. тачка в) Закона о полицијским сужбеницима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 43/10 до 20/14, даље: ЗПС) и члана 75. став 4. тада важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању "Службени гласник Републике Српске", број 106/05 до 118/09, даље: ЗПИО).

С обзиром на наведено и на чињеницу да наведено рјешење у смислу члана 12. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), има карактер одлуке надлежног управног органа и да обавезује суд у погледу онога што је утврђено у границама надлежности тог органа, другостепени суд је закључио да тужитељу након признања права на старосну пензију са даном 1.11.2010. године, не припада право на плате а ни на уплату доприноса.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Према одредби члана 104. став 1. тачка в) ЗПС, радни однос полицијског службеника (какво својство има и тужитељ) престаје, између осталог, и – када полицијски службених испуни услове за пензију.

Чланом 125. став 1. тачка 4. ЗР је прописано да уговор о раду престаје када радник наврши 40 година пензијског стажа или 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања. И према одредби члана 75. ЗПИО право на старосну пензију стиче осигураник са навршених 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања (став 1.), а осигураник са навршених 40 година стажа осигурања стиче право на старосну пензију без обзира на године живота (став 3.).

Из утврђења нижестепених судова произлази, да је у вријеме доношења рјешења тужене од 6.9.2010. године о престанку радног односа тужитељу (са даном 31.10.2010. године), ради остваривања права на старосну пензију, рјешењем Фонда од 27.2.2011. године, и од 17.2.2012. године тужитељу признато право на старосну пензију са укупним стажом од 37. година, 06 мјесеци и 08 дана и да му у стаж није урачунато вријеме проведено у осигурању (за које нису уплаћени доприноси) од 1.1.1992. године до 30.6. 1996. године.

Како је према садржају рјешења о престанку радног односа тужитељ, на дан престанка радног односа (31.10.2010. године) оставарио 34 године, 10 мјесеци и 08 дана пензијског стажа (а не 40 година пензијског стажа, као услов за остваривање права на

старосну пензију, без обзира на године живота), овај суд је у одлуци број 71 0 Рс 119029 14 Рев од 30.11.2016. године утврдио незаконитост побијаних рјешења о престанку радног односа тужитељу и, супротно наводима ревизије, том одлуком је правоснажно пресуђено само у погледу тог дијела тужбеног захтјева.

С обзиром да је тужитељ истовремено са овом парницом водио и управни поступак и управни спор у погледу оставаривања права на старосну пензију, у наведеној ревизионој одлуци је јасно речено, да парнични суд није имао сазнање у којој фази су ти поступци (управни поступак и управни спор) и да стога није било услова за мериторно одлучивње о захтјеву тужитеља за враћање на рад и за накнаду плата. Зато је другостепени суд правилно судио када је по окончању управног спора, пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 У 010165 12 У од 27.1.2014. године (којом је поништено рјешење Фонда од 26.6.2012. године) и управног поступка - доношењем новог рјешења (од 20.8.2014. године) о признању права тужитељу на старосну пензију (по основу стажа осигурања са ефективним и са увећаним трајањем), захтјев тужитеља за исплату изгубљене плате одбио као неоснован.

Наиме, наведеним рјешењем Фонда утврђено је да укупан пензијски стаж тужитеља на дан подношења захтјева за признање права на старосну пензију (1.11.2010. године) износи 40 година, 00 мјесеци и 01 дан - који чини: стаж осигурања у бившој Б.Х. у периоду од 10.3.1980. године до 30.4.1992. године, непрекидно, што износи 12 године, 01 мјесец и 22 дана и стаж осигурања са увећаним трајањем од 1.1.1981. године до 6.4.1992. године, непрекидно, што износи 3 године, 09 мјесеци и 01 дан, те стаж осигурања у Р. С. од 1.5.1992. године до 31.10.2010. године, с прекидима, што износи 18 година, 06 мјесеци и 00 дана и стаж осигурања са увећаним трајањем од 1.1.1994. године до 31.10.2010. године, с прекидима, што износи 5 година, 07 мјесеци и 8 дана, тако да укупан пензијски стаж тужитеља износи 40 година, 00 мјесеци и 01 дан. Како стаж са увећаним трајањем, није узет у обзир ранијим рјешењима Фонда и како су са тим стажом и стажом осигурања са ефективним трајањем на дан престанка радног односа тужитељу, испуњени услови за престан радног односа прописани одредбом члана 125. став 2. тачка 4. ЗР, у вези са чланом 104. ЗПС и чланом 75. став 3. Закона о ПИО, супротно ревизионим наводима, другостепени суд је правилно судио када је захтјев тужитеља одбио.

Имајући у виду да је поменути рјешењем од 20.8.2014. године (ком доказу тужитељ није приговорио) о питању одређивања стажа осигурања као услова за остваривање права тужитеља на старосну пензију и одређивања пензијског основа и за 1994, 1995 и 1996. године (за које тужитељ тврди да нису уплаћени доприноси) Фонда, као надлежни орган, одлучио као о главном питању, што је видљиво из обрачуна пензијског основа који је прилог наведеног рјешења, правилно је другостепени суд то рјешење, које сагласно одредби члана 12. став 2. ЗПП представља претходно питање за рјешење спора у овој парници, узео као подлогу за доношење своје одлуке, јер је парнични суд везан одлуком другог надлежног органа који је по том питању (из своје надлежности) одлучио – као о главном питању.

Будући да се правилност и законитост наведеног рјешења Фонда донесеног у управном поступку, не може испитивати у парничном поступку, наводи ревидента да тужена није уплатила доприносе на име тужитеља за период 1.1.1992. до 30.6.1996. године, у чему се ревизија добрим дијелом исцрпљује, у погледу којих је другостепени суд дао ваљане разлоге које као правилне прихвата и овај суд, указују се неоснованим. Ово из разлога што је несумњиво утврђено да су у обрачуну пензијског основа за тужитеља - од 20.8.2014. године, као саставном дијелу рјешења о признању права тужитељу на старосну

пензију, садржане и његове плате остварене за 1994. 1995. 1996. годину, а тужитељ није доказао супротно, док се према члану 77. ЗПИО за утврђење пензијског основа не узимају плате нити основице осигурања из 1992. и 1993. године. Да је наведени обрачун пензијског основа саставни дио рјешења Фонда (од 20.8.2014. године) о признању права тужитељу на старосну пензију произлази из садржаја тог рјешења у којем је на страни 2. (последњи пасус) наведен пензијски основ у износу од 917, 14 КМ, који је у том износу утврђен управо наведеним обрачуном пензијског основа за тужитеља. Код оваквог стања ствари и чињенице да тужитељ, како сам тврди у ревизији (страна 2. последњи пасусу), увјерење Фонда број ... (према којем тужитељу за период 1994. до 1996. године нису уплаћени доприноси), није предлагао, а тиме ни провео тај доказ, позивање у ревизији на наведено увјерење је без утицаја на законитост побијане пресуде.

Из истих разлога је без значаја указивање у ревизији да доприноси за тај период нису уплаћени, који приговор је тужитељ, са основом, могао истицати оспоравањем рјешења од 20.8.2014. године у управном спору (што, према стању списка у овом предмету – он није учинио), а не у овом парничном поступку у којем је суд везан наведеним рјешењем Фонда, чији је саставни дио обрачун пензијског основа за тужитеља, за читав период који је покривен напријед наведеним стажом осигурања, па и за период од 1994. до 1996. године.

Слиједом наведеног без утицаја је на исход овога спора указивање у ревизији на одлуке Уставног суда БиХ означене у ревизији.

Код чињенице да је предмет спора у овој парници захтјев за исплату изгубљене плате и уплату доприноса а не побијање рјешења тужене на основу којих је тужитељу престао радни однос (чија је незаконитост утврђена ранијом ревизионом одлуком овога суда), ревизиони наводи да је побијаном пресудом другостепени суд судио о пресуђеној ствари, указују се неоснованим.

Ни позивање на пресуду Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 119375 15 Гж 3 од 21.1.2016. године (која је донесена на основу другачијег чињеничног стања), не доприноси другачијем пресуђењу јер је, за разлику од конкретне ситуације, гдје је тужитељу радни однос престао 31.10.2010. године а право на старосну пензију тужитељ је остварио од 1.11.2010. године (дакле, наредни дан након престанка радног односа) – у том предмету је тужитељу утврђен престанак радног односа са даном 24.5.2011. године а право на старосну пензију је стекао 5.7.2012. године, па му је за наведени период досуђена изгубљена зарада.

Другостепени суд је правилно оцијенио проведене доказе, па и поменуто рјешење Фонда од 20.8.2014. године, на начин прописан чланом 8. ЗПП, због чега није основан приговор ревидента о произвољној оцијени доказа.

Тачни су наводи равизије да је, како је већ речено, ранијом ревизионом одлуком овога суда утврђено да су незаконите одлуке тужене о престанку радног односа тужитељу дана 30.10.2010. године. Међутим, имајући у виду да је тужитељ, на крају, право на старосну пензију остварио на темељу рјешења Фонда од 20.8.2014. године, то јесте, на темељу другог правног основа (чија ваљаност током поступка није доведена у питање) и да му је право на старосну пензију признато од 1.11.2010. године (као дана подношења захтјева), тужитељу од дана стицања права на старосну пензију не припада право на плату јер је са тим даном изгубио својство осигураника на обавезно пензијско и инвалидско осигурање и стекао својство корисника старосне пензије. Стога му, супротно ревизионим

наводима, не припада право на тражену разлику између пензије и плате коју би остварио за спорни период, као ни на уплату доприноста пензијског и инвалидског осигурања, како је правилно судио и другостепени суд.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди, остали наводи ревизије нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Према изложеном побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је примјеном одредбе члана 248. ЗПП ревизија тужитеља одбијена као неоснована.

Предсједник вијећа
Дарко Осмић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић